

Katedra
Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego
Chair of Housing Environment

Wydział Architektury
Politechnika Krakowska
Faculty of Architecture Cracow University of Technology

PRZESTRZEŃ SPOŁECZNA
W MIEJSCU ZAMIESZKANIA
SOCIAL SPACE IN A PLACE OF RESIDENCE

Środowisko Mieszkaniowe
Housing Environment

10/2012

10 lat minęło...

10 Years After...

Słowa kluczowe: przestrzenie społeczne, przestrzenie społeczne w miejscu zamieszkania, przestrzenie publiczne, zrównoważone projektowanie architektoniczno-urbanistyczne, zrównoważone zespoły mieszkaniowe, zrównoważone środowisko mieszkaniowe, nauczanie zrównoważonego projektowania architektoniczno-urbanistycznego.

Keywords: social spaces, social spaces in a place of residence, public spaces, sustainable architectural and urban design, sustainable residential complexes, sustainable housing environment, teaching sustainable architectural and urban design.

Szanowni Państwo Drodzy Czytelnicy

Oddajemy do rąk Szanownego Państwa dziesiąty jubileuszowy numer wydawnictwa „Środowisko Mieszkaniowe – Housing Environment”, który w przeciągu ostatnich dziesięciu lat wpisał się na trwałe w historię i tradycję Katedry Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej, a także zdobył uznanie wśród Czytelników w środowiskach naukowych i akademickich w Polsce i za granicą.

W 2003 roku z mojej inicjatywy powstało czasopismo naukowe „Środowisko Mieszkaniowe – Housing Environment”, którego byłem pomysłodawcą, założycielem, a przez okres 9 lat pełniłem funkcję redaktora naczelnego i naukowego oraz Przewodniczącego Rady Naukowej. Jest to ogólnopolskie, recenzowane wydawnictwo naukowe, o zasięgu międzynarodowym, cyklicznym, dwujęzycznym (polsko-angielskim). Wydano dotychczas dziesięć numerów 1/2003, 2/2004, 3/2005, 4/2006, 5/2007, 6/2008, 7/2009, 8/2010, 9/2011, 10/2012.

Celem wydawnictwa jest:

- ujmowanie w nim szerokiej problematyki mieszkalnictwa w projektowaniu architektoniczno-urbanistycznym w kontekście środowiska mieszkaniowego rozumianego jako miejsce zamieszkania w środowisku przyrodniczym i kulturowym, kształtowanym przez człowieka,
- dążenie do poprawy jakości kształtowania zdrowego środowiska mieszkaniowego w Polsce poprzez szeroko rozumianą interdyscyplinarną edukację studentów i doktorantów na kierunku architektura i urbanistyka w dyscyplinie naukowej architektura i urbanistyka,
- promowanie zasad zrównoważonego rozwoju w projektowaniu architektoniczno – urbanistycznym,
- promowanie i wdrażanie proekologicznych rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych w projektowaniu architektoniczno-urbanistycznym, osiedli i zespołów mieszkaniowych,
- prezentowanie twórczości architektoniczno-urbanistycznej, prac teoretycznych, eksperymentów, projektów i realizacji, ujmujących kompleksowo zagadnienia kształtowania środowiska mieszkaniowego, zarówno pod kątem jego walorów architektoniczno – przestrzennych, cech prozdrowotnych, technologicznych rozwiązań proekolo-

Ladies and Gentlemen, Dear Readers

We are presenting you with the tenth anniversary edition of our publication *Housing Environment* which has made its name in the history and tradition of the Chair of Housing Environment at the Faculty of Architecture, Cracow University of Technology. It has also gained recognition among the Readers within research and academic communities in and abroad.

In 2003, the first edition of the scientific periodical *Housing Environment* was published on my initiative and at my personal request – I was its originator and founder. For nine years, I have acted as its editor-in-chief and research editor as well as the Chairman of the Scientific Council. It is an all-Polish reviewed cyclical bilingual (Polish-English) scientific publication with an international range. Ten issues have been published so far: 1/2003, 2/2004, 3/2005, 4/2006, 5/2007, 6/2008, 7/2009, 8/2010, 9/2011 and 10/2012.

The objectives of our publication are as follows:

- to present extensive housing problems in architectural and urban design in the context of a housing environment understood as a place of residence in the natural and cultural environment shaped by man,
- to aim at improving the quality of the formation of a healthy housing environment in through broadly understood interdisciplinary education of students and Ph.D. students at the major architecture and urbanism within the scientific discipline architecture and urbanism,
- to promote the principles of sustainable development in architectural and urban design,
- to promote and introduce ecological functional and spatial solutions in the architectural and urban design of housing estates and complexes,
- to present architectural and urban creations, theoretical works, experiments, designs and implementations with a complex depiction of the issues of shaping a housing environment from the perspective of its architectural and

gicznych, a także problemów wskazanych przez socjologię czy psychologię środowiska.

Wydawnictwo „Środowisko Mieszkaniowe – Housing Environment” adresowane jest do szerokiego kręgu odbiorców w Europie, zainteresowanych poprawą jakości współczesnego i przyszłego środowiska mieszkaniowego. Stanowi ciekawą ofertę dla profesjonalistów, naukowców i praktyków, a także studentów wydziałów architektury, będąc jednocześnie elementem szeroko rozumianej edukacji społecznej obywateli, wpisując się w nurt podnoszenia świadomości mieszkańców miast i ich oczekiwanego uczestnictwa w procesach tworzenia i poprawiania jakości środowiska mieszkaniowego.

Wydawnictwo *Housing Environment* zostało wprowadzone na rynek naukowy jako odpowiedź na wyraźny wzrost zainteresowania problematyką mieszkaniową, sygnalizowany w krajach Europy Zachodniej i Ameryki. Wyraźnie poszerzyło ofertę wydawniczą w Polsce w zakresie podejmowanej problematyki. Zapenia ono lukę wśród polskich wydawnictw, poruszających w szerokim zakresie zagadnienia dotyczące domu i mieszkania, omijając dotychczas niezwykle istotne, szersze problemy wynikające z relacji zachodzących pomiędzy strukturami mieszkaniowymi a rozwojem współczesnego miasta, które będą także przedmiotem zainteresowań wydawnictwa w następnym dziesięcioleciu.

Wydawnictwo *Housing Environment* pełni równocześnie rolę wydawnictwa edukacyjnego. Przyczyniło się ono w znacznym stopniu do poprawy jakości kształcenia oraz poziomu prac dyplomowych na kierunku architektura i urbanistyka na Wydziale Architektury Politechniki Krakowskiej w dyscyplinie naukowej architektura i urbanistyka. Wydawnictwo *Housing Environment* stanowi dodatkową bibliografię naukową i dydaktyczną, która wzbogaca zbiór skryptów i pomocy naukowych, tym samym przyczyniając się do istotnej poprawy warunków pracy dydaktycznej. Znalazło także odbicie w jakości studenckich rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych odnośnie idei, wizji, kreacji, kształtowania formy architektonicznej itp. Wpłynęło także na rozumienie istotnych problemów dotyczących kształtowania środowiska mieszkaniowego człowieka, a także trendów związanych ze współczesnym ekologicznym projektowaniem architektoniczno-urbanistycznym.

Osiągnięcia naukowo-edukacyjne publikowane w wydawnictwie „Środowisko Mieszkaniowe – Housing Environment” są szeroko rozpowszechniane w skali ogólnopolskiej oraz międzynarodowej (Europa, Ameryka, Azja), w polskich ośrodkach akademickich, międzynarodowych konferencjach naukowych, spotkaniach naukowych, wymianach międzynarodowych studentów i pracowników naukowych, wśród jednostek samorządowych gmin i miast oraz przede wszystkim wśród studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej itp. Poszczególne numery wydawnictwa zostały poświęcone odrębnej tematyce¹:

Numer pierwszy 1/2003 wydany został przy okazji jubileuszu 15-lecia Katedry Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej, utworzonej i prowadzonej przez prof. dra hab. inż. arch. Wacława Serugę.

Numer drugi 2/2004 nt. „Zespoły mieszkaniowe. Teoria – Projekty – Realizacje” stanowi pełne rozwinięcie założonej formy publikacji naukowej i zawiera nigdzie dotąd nie publikowane autorskie

spatial values, health-promoting features, ecological technological solutions as well as problems indicated by sociology or environmental psychology.

The publication *Housing Environment* is addressed to a wide circle of recipients across interested in improving the quality of the contemporary and future housing environment. It makes an interesting offer for professionals, scientists and practitioners as well as the students of the faculties of architecture, an element of broadly understood social education adjusted to the trend of increasing the city dwellers' awareness and their expected participation in the processes of creating and improving the quality of a housing environment.

The publication *Housing Environment* penetrated into the scientific market as a response to the noticeably increasing interest in housing problems signalled in Western European and American countries. It considerably broadened 's publishing offer in this field. It fills in a gap in the activity of Polish publishing houses which widely relate to issues concerning a house and a flat but pass over extremely important, more extensive problems resulting from the relations between residential structures and the development of a contemporary city. These problems will make the object of our interest within the years to come.

The publication *Housing Environment* acts as an educational publication, too. To a great extent, it helps to improve the quality of teaching and the level of diploma designs at the major architecture and urbanism at the Faculty of Architecture, Cracow University of Technology in the scientific discipline architecture and urbanism. The publication *Housing Environment* delivers additional bibliographic materials which enrich the collection of textbooks and academic aids contributing to a considerable improvement of the conditions of educational work. It is reflected in the quality of the students' functional and spatial solutions referring to ideas, visions, creations, the formation of an architectonic form etc. It also influences the comprehension of some significant problems concerning the construction of man's housing environment as well as trends related to contemporary ecological architectural and urban design.

The scientific and educational achievements published in *Housing Environment* are spread in the domestic and international scale (Europe, America, Asia), in Polish academic centres, at international research conferences, scientific meetings, within international exchange programmes meant for students and research workers, among the self-governmental units of communes and cities etc. – first of all, among the students as well as the research and educational employees of the Faculty of Architecture at Cracow University of Technology. The individual issues of our publication were devoted to various themes¹:

The first issue 1/2003 was published on the occasion of the fifteenth anniversary of the Chair of Housing Environment at the Faculty of Architecture, Cracow University of Technology, founded and managed by Wacław Seruga, Prof. D.Sc. Ph.D. Arch.

The second issue 2/2004 on “Residential Complexes. Theory – Designs – Implementations” fully developed the assumed form of this scientific publication and included some previously

artykuły będące znaczącym wkładem w rozwój dyscypliny architektura i urbanistyka w aspekcie teorii naukowej i jej praktycznego zastosowania – wydany przy okazji DRUGICH MIĘDZYNARODOWYCH ZAKOPIAŃSKICH SPOTKAŃ NAUKOWYCH ZAKOPANE 2004.

Numer trzeci 3/2005 nt. „Mieszkanie, Dom – od marzeń do realizacji” został poświęcony dydaktyce i twórczości architektoniczno-urbanistycznej Katedry Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego.

Numer czwarty 4/2006 nt. „Kształtowanie zrównoważonego środowiska mieszkaniowego w projektach studenckich” związany jest z praktycznym wdrażaniem teorii projektowania zrównoważonego w procesie nauczania projektowania urbanistyczno-architektonicznego.

Numer piąty 5/2007 nt. „Green Growth” przedstawia wyniki międzynarodowego projektu nt. „A Blue Print for the Planning and Purchasing Policies for Sustainable Built Development” akronim „SusPurPol” w ramach programu INTERREG III C współfinansowanego przez Unię Europejską, realizowanego w latach 2005–2007, którego wykonawcami byli:

- The Environment Centre, Southampton, United Kingdom – Lider Projektu,
- Instituto Andaluz de Tecnologia, Sewilla, Hiszpania,
- Natural Resources Initiatives, Hampshire County Council, Winchester, United Kingdom,
- Politechnika Krakowska, Katedra Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego, Kraków, Polska.

Numer 6/2008 nt. „Kreacja miejsc przyjaznych – miasto Oświęcim” został poświęcony współpracy Urzędu Miasta Oświęcimia z Katedrą Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego, dotyczącego kreacji przyjaznego wizerunku miasta.

Numer 7/2009 nt. „Architektura Mieszkaniowa” dotyczy problemów kształtowania architektury w kontekście środowiska mieszkaniowego – wydany przy okazji jubileuszu 20-lecia Katedry Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego oraz TRZECICH MIĘDZYNARODOWYCH ZAKOPIAŃSKICH SPOTKAŃ NAUKOWYCH – ZAKOPANE 2009.

Numer 8/2010 nt. „Forma Architektoniczna” został poświęcony zagadnieniom kształtowania formy architektonicznej w dydaktyce Katedry Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego, ze szczególnym odniesieniem do współczesnej architektury mieszkaniowej XXI wieku.

Numer 9/2011 nt. „Mieszkać bez barier” został poświęcony problemom związanym z kształtowaniem środowiska życia człowieka bez jakichkolwiek barier rozumianych w bardzo szerokim zakresie. „Projektowanie dla Wszystkich” lub „Projektowanie Uniwersalne” oraz „Dostępność dla Wszystkich” to pojęcia, które stały się priorytetowe w kształtowaniu zdrowego środowiska zamieszkania człowieka.

Numer 10/2012 nt. „Przestrzeń społeczna w miejscu zamieszkania” dotyczy szerokiej problematyki związanej z kształtowaniem funkcjonalno-przestrzennym przestrzeni społecznych w miejscu zamieszkania w środowisku mieszkaniowym. W praktyce projektowej i realizacyjnej w Polsce zbyt małą wagę przywiązuje się do kształtowania przestrzeni wspólnie użytkowanych przez mieszkańców w ich miejscu zamieszkania. Przestrzeń społeczna jako miejsca przeznaczone są do kontaktów międzyludzkich i kontaktu z naturą. Mają znaczący wpływ na jakość życia w mieście, charakter, klimat i atrakcyjność miejsc wspólnie użytkowanych.

unpublished authorial articles contributing to the development of the discipline architecture and urbanism in the aspect of scientific theory and its practical implementation. It was published on the occasion of THE SECOND INTERNATIONAL SCHOLARLY MEETING – ZAKOPANE 2004.

The third issue 3/2005 on “A Flat, a House – From Dreams to Implementations” was devoted to architectural and urban education and creation at the Chair of Housing Environment. The fourth issue 4/2006 on “The Formation of Sustainable Housing Environment in Students’ Designs” was related to the practical introduction of the theory of sustainable design in the process of teaching architectural and urban design.

The fifth issue 5/2007 on “Green Growth” presented the results of an international project entitled “A Blue Print for the Planning and Purchasing Policies for Sustainable Built Development” under the acronym of “SusPurPol” within the programme INTERREG III co-financed by the European Union in the years 2005-2007. The participants were:

- The Environment Centre, – Project Leader,
- Instituto Andaluz de Tecnologia,
- Natural Resources Initiatives, Hampshire County Council,
- Cracow University of Technology, Chair of Housing Environment.

The sixth issue 6/2008 on “The Creation of Friendly Places – The Town of Oświęcim” was devoted to cooperation between the Office of the Town of and the Chair of Housing Environment while creating of a friendly image of this town.

The seventh issue 7/2009 on “Housing Architecture” concerned the problems of shaping architecture in the context of a housing environment. It was published on the occasion of the twentieth anniversary of the Chair of Housing Environment as well as THE THIRD INTERNATIONAL SCHOLARLY MEETING – ZAKOPANE 2009.

The eighth issue 8/2010 on “Architectonic Form” was devoted to the questions of shaping an architectonic form in the education of the Chair of Housing Environment with special reference to the twenty-first century housing architecture.

The ninth issue 9/2011 on “Living without Barriers” was devoted to problems related to shaping man’s dwelling environment without any broadly understood barriers. The notions of “Design for All” or “Universal Design” as well as “Access for All” became priorities in the formation of man’s healthy housing environment.

The tenth issue 10/2012 on “Public Space in a Place of Residence” concerns extensive problems related to the functional and spatial formation of social spaces in a place of residence within an urban housing environment. In the Polish practice of design and implementation, too little importance is attached to the shaping of spaces shared by the inhabitants in their place of residence. Social spaces as places are meant for contacting other people and communing with nature. They have a strong impact on the quality of living in the city as well as the character, climate and attractiveness of shared places.

“...Meeting places are usually located outside places of residence and work. People gather there regularly – they can ‘see’ and ‘be seen’. Such a place – comfortable and open –

„...Miejsce spotkań ludzi to najczęściej miejsce położone na zewnątrz domu i poza pracą. Ludzie gromadzą się w nim regularnie i są w nim „widziani” i „widzą”. Powinno ono być dostępne dla wszystkich – komfortowe, otwarte, powinno posiadać kawiarnie, restauracje, księgarnie, kościoły, parki itp. To miejsce społecznych interakcji, spotkań ludzi w innej formie, niż to odbywa się w domu...”².

Problematyka kształtowania przestrzeni społecznej dlatego jest tak ważna, ponieważ praktycznie dotyczy wszystkich miejsc zamieszkania w mieście. Różnorodność i jakość rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych będzie świadczyła o indywidualności kształtowanej przestrzeni społecznej, a także przyjaznym stosunku do otoczenia i przyrody. Jakość przestrzeni społecznych jest ściśle związana ze świadomością społeczeństwa potrzeby rozwoju istnienia tych przestrzeni.

Powyższe problemy znalazły miejsce w publikowanych artykułach, a także dydaktyce Katedry Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego nt. „Przestrzeń społeczna w miejscu zamieszkania”. Najlepsze studenckie rozwiązania ideowe i projektowe zostały zaprezentowane w niniejszym numerze.

Znajdziecie Państwo także interesujące i atrakcyjne prezentacje „domów jutra”. Studenckie projekty domów jutra przedstawiają aktualne tendencje w nauczaniu zrównoważonego projektowania architektoniczno-urbanistycznego ekologicznego jednorodzinne domu jutra w Katedrze Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego.

Rok 2012 to rok jubileuszu 10-lecia wydawnictwa „Środowisko Mieszkaniowe – Housing Environment”. Szanownym Państwu, profesorom, nauczycielom akademickim, studentom, wszystkim, którzy przyczynili się do rozwoju tego wydawnictwa, a także zespołowi redakcyjnemu, Radzie Naukowej, recenzentom, naszym sponsorom – jednostkom samorządowym gmin i miast województwa małopolskiego, Unii Europejskiej oraz władzom rektorskim Politechniki Krakowskiej, władzom dziekańskim Wydziału Architektury składam serdeczne podziękowania za głębokie osobiste społeczne zaangażowanie w realizację poszczególnych numerów wydawnictwa. Życzę wydawnictwu „Środowisko Mieszkaniowe – Housing Environment” sukcesów i atrakcyjności w następnych latach, popularności wśród Czytelników, a przede wszystkim publikowanych osiągnięć naukowych, twórczych i projektowych architektoniczno-urbanistycznych.

Zapraszam Szanownych Państwa do przestudiowania jubileuszowego dziesiątego numeru naszego wydawnictwa.

Zapraszam także wszystkich Czytelników na CZWARTE ZAKOPIAŃSKIE SPOTKANIA NAUKOWE nt. „DOM JUTRA” Zakopane 2013, które odbędzie się w październiku 2013 roku.

Do zobaczenia w Zakopanem.

PRZYPISY:

¹ Wydawnictwo Katedry Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego „Środowisko Mieszkaniowe – Housing Environment” posiada stronę internetową <http://www.kksm.pk.edu.pl/housingenvironment>, na której można zapoznać się z przytoczoną problematyką wszystkich numerów wydawnictwa.

² Krystyna Paprzyca, *Harmonizowanie rozwoju urbanistycznego terenów miejskich*, str. 115. Monografia, wydawnictwo Politechniki Krakowskiej (w druku) 2012 r.

should be accessible for everyone; it ought to have some cafes, restaurants, bookshops, churches, parks etc. It is the venue of social interactions, of encounters assuming a different form than at home...”²

The problems of shaping a social space is so important because it virtually concerns every place of residence in the city. The diversity and quality of functional and spatial solutions will prove the individuality of a shaped social space as well as a friendly attitude towards the surroundings and Nature. The quality of social spaces is bound with the society’s awareness of the need for their existence and development. The foregoing problems are included in the published articles as well as the education of the Chair of Housing Environment on “social spaces in a place of residence”. The students’ best ideological and designing solutions are presented in this edition.

You will also find some interesting and attractive presentations of “tomorrow’s houses” here. The students’ designs of tomorrow’s houses reveal current tendencies in teaching the sustainable architectural and urban design of tomorrow’s ecological detached house at the Chair of Housing Environment.

The year 2012 marks the decennial of the publication *Housing Environment*. I would like to thank the Readers, the professors, the academic teachers, the students, all those who have contributed to the development of our periodical as well as the editorial staff, the Scientific Council, the reviewers, our sponsors – the self-governmental units of the communes and cities of the Province of Małopolska, the European Union, the Vice-Chancellor’s authorities of Cracow University of Technology and the Dean’s authorities of the Faculty of Architecture for their profound personal and social engagement in the preparation of the individual issues of our publication.

I wish the publication *Housing Environment* success and attractiveness in the years to come, popularity with the Readers, first and foremost a multitude of published scientific and creative achievements in the field of architectural and urban design.

I am encouraging you to acquaint yourselves with the tenth anniversary edition of our publication.

I would also like to invite all the Readers to take part in THE FOURTH SCHOLARLY MEETING on “TOMORROW’S HOUSE” organized in ZAKOPANE in October 2013.

I will see you all in Zakopane!

ENDNOTES:

¹ The publication of the Chair of Housing Environment has its own website <http://www.kksm.pk.edu.pl/housingenvironment> which presents the themes of all the issues in detail.

² Krystyna Paprzyca, *Harmonizowanie rozwoju urbanistycznego terenów miejskich*, p. 115. Monograph, Cracow University of Technology Publishing House 2012 (in press).